

دست در دست هم برای تعمیق همکاری های عملگراییانه
(وقتی اقدامات، عمق استراتژیک روابط را معنا کنند)

مایه مباحث است که در آستانه عید بهاره چینی^۱ فرصت پیدا می‌کنم که برای رایزنی با دوست عزیزم جناب آقای وانگ ایی به پکن سفر کنم. شاعر کهن چین یه یونگ در توصیف عید بهاره چه زیبا سروده است که: باد و یخبندان در آسمان و زمین از بین رفته و هوا در جهان هماهنگ است. سال‌های جدید به تقویم اضافه می‌شود و بهار، کوه‌ها و رودخانه‌های قدیمی را پر می‌کند^۲. سفر من برای دیدار با دوستان قدیمی پس از ملاقات موفقیت آمیز روسای جمهور در قازان در حاشیه اولین حضور رسمی ج.ا. ایران به عنوان عضو اصلی بریکس در حالی صورت می‌پذیرد که در موقعیتی مهم و تاریخی در تحولات جهانی و منطقه‌ای، مسیر همکاری‌های عملگراییانه دو کشور با توافق سران فراخ‌تر از پیش شده است.

از آخرین باری که به پکن آمدم (۲۰۱۹) تقریباً ۵ سال می‌گذرد، آن زمان، برای شرکت در «نشست مشورتی مشترک در مورد برجام»^۳ به پکن آمدم و گفتگوهای خوبی با دوستان چینی داشتم؛ مسئولانه تلاش کردیم تا طرف‌های مقابل را برای بازگشت به برجام و پایبندی به تعهدات ترغیب کنیم. ما با رویکردی مسئولانه و عملگراییانه نشان دادیم که موضوعات هسته‌ای، بخش جدایی‌ناپذیری از همکاری های راهبردی دو کشور است و آنچه یک توافق را ماندگار می‌کند، «مسئولانه رفتار کردن» و «پایبندی به تعهدات» است و با ایران به عنوان بازیگر مهم منطقه باید با احترام و بصورت برابر گفتگو نمود.

موفقیت چین به عنوان «یک کشور در حال توسعه» روزه‌های امید فراوانی را برای دیگر کشورهای در حال توسعه می‌گشاید که در سایه وفاق و هم‌دلی و همکاری می‌توانند بر سخت‌ترین مشکلات فائق آیند؛ ساخت جامعه بشری با آینده مشترک به عنوان شعار اصولی رئیس‌جمهور شی جین پینگ روندی تاریخی برای جامعه جهانی با آینده مشترک به وجود آورده و اعتقاد دارم با ابتکار رئیس‌جمهور پزشکیان همخوانی و هماهنگی دارد. ابتکار وفاق (همگرایی) رئیس‌جمهور؛ کوششی است برای پاسداشت میراث گذشتگان و پل زدن به آینده و هم‌زمان شناسایی فرصت‌ها از دل تهدیدها برای روشن کردن مسیر همکاری‌های جدید؛ چرا که خردورزان ایرانی بر این باورند که «گذشته، چراغ راه آینده است»^۴ و «پشت هر تاریکی، نوری وجود دارد»^۵.

^۱ Chinese Spring Festival

^۲ The wind and frost of heaven and earth are gone and the atmosphere of the universe is harmonious. New Year is added to the calendar, and spring fills the old mountains and rivers.

^۳ Iran-China Joint Consultative Meeting on the JCPOA (December ۱, ۲۰۱۹)

^۴ A symbol of the past, A beacon for the future (The past is the beacon of the future)

دیرینگی، اصالت و همه‌جانبه بودن از مشخصه‌های بنیادین روابط کنونی ایران و چین است و مایه مباهات است که میراث نیم قرن اخیر این روابط در پرتو خرد رهبران، با دستاوردهایی شگرف و ارزشمند همراه بوده است. روسای جمهور دو کشور بر پایه «ارزش‌های مشترک» و «ارتباطات مردمی کهن» مبنایی درست و ستونی محکم برای روابط تعریف کردند و با تاکید بر اصول احترام متقابل، عدالت، برابری، عدم مداخله و همکاری برد-برد برای توسعه، الگویی از مشارکت جامع استراتژیک را پایه‌گذاری کردند. طرفین با تدوین برنامه جامع همکاری ۲۵ ساله همبستگی و اعتماد سیاسی متقابل را افزایش داده‌اند و همکاری‌های همه‌جانبه دو کشور در حوزه‌های مختلف را بر مبنای محکم استوار کرده‌اند.

ایران و چین مدت‌هاست که همکاری‌های عملیاتی خود را برای ترویج چندجانبه‌گرایی و توسعه ارزشهای بومی آغاز کرده و از منافع بنیادین یکدیگر در مجامع بین‌المللی دفاع کرده‌اند. هماهنگی‌های نزدیک سیاسی و دفاعی، تبادل هیات‌های بلندپایه و حزبی، همکاری در ابتکار کمربند-راه، همکاری در اجرای «توافق سه‌جانبه پکن» به عنوان سرآغاز زنجیره آشتی^۶ در غرب آسیا، همکاری در سازمان همکاری شانگهای و بریکس برای ایفای نقش فعالتر در مجامع بین‌المللی؛ برگزاری گفتگوهای نخبگانی و اندیشکده-ای، همکاری‌های نزدیک فرهنگی و تبادلات موزه‌ای به ویژه نمایشگاه شکوه ایران باستان که هم‌اکنون در سومین ایستگاه خود بعد از پکن و شانگهای در سین کیانگ برپاست، نمونه‌های اخیر همکاری‌های عملگرایانه دو کشور است که هم‌سو با اجرایی کردن ابتکارات سه‌گانه^۷ رئیس‌جمهور شی بوده است و نقش مهمی در ترویج چندجانبه‌گرایی و تقویت همکاری‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی داشته است.

ایران و چین نه تنها در سطح دوجانبه و منطقه‌ای، بلکه در سطح فرامنطقه‌ای و بین‌المللی نیز منافع و دغدغه‌های مشترکی دارند. هر دو کشور با اعتقاد راسخ به اهمیت چندجانبه‌گرایی و منافع حاصل از همکاری جمعی در راستای سعادت جامعه بشری، در سازوکارهای چندجانبه از جمله سازمان همکاری‌های شانگهای و بریکس به همکاری نزدیک ادامه می‌دهند. تشریک مساعی با سایر اعضا و شرکا، با هدف رفاه، توسعه و امنیت و پاسخ به چالش‌های جدید جهانی از اولویت‌های ایران و چین است.

^۵. Behind every darkness, there is a brightness.

^۶. In March ۲۰۲۳, **the trilateral Beijing Agreement** was reached, and Saudi Arabia and Iran announced the restoration of their diplomatic ties, setting off a **'wave of reconciliation'** across the Middle East.

^۷. Global Development Initiative(GDI), Global Security Initiative(GSI), Global Civilization Initiative(GCI)

اطمینان دارم چین با ریاست موفقیت آمیز خود در سال ۲۰۲۵ در سازمان همکاری شانگهای، فرصت های جدیدی را برای همکاری جمعی فراهم خواهد نمود.

دو کشور همچنان در کنار هم دو بال توسعه و امنیت را برای منطقه و جهان به پرواز در آورده و با اراده قوی ادامه خواهند داد. برگزاری رزمایش مشترک امنیت دریایی ۲۰۲۴ که جلوه‌ای از همکاری‌های سطح بالا و تلاش مشترک برای تضمین امنیت دریایی بوده است، نشانی دیگر از همکاری‌های عملگراییانه و راهبردی فی مابین است.

منطقه خاورمیانه با چالشهای متعددی مواجه است که مسئله فلسطین هسته اصلی آن است. بحران انسانی در غزه ناشی از نسل کشی مورد حمایت برخی از قدرت‌ها با بی‌عملی جامعه جهانی و رفتارهای غیرمسئولانه تشدید شده است. جمهوری اسلامی ایران همواره از مطالبه مشروع مردم فلسطین برای حق تعیین سرنوشت دفاع کرده است. ما با دوستان چینی در این زمینه اشتراک نظر داریم که آتش بس فوری در غزه و ارسال کمک‌های انسان دوستانه مهم‌ترین اولویت در شرایط فعلی فلسطین است. در خصوص تحولات سوریه نیز جمهوری اسلامی ایران بر احترام به وحدت، حاکمیت ملی و تمامیت سرزمینی سوریه تأکید کرده و تصمیم‌گیری در مورد آینده سوریه را تنها بر عهده مردم این کشور بدون مداخله مخرب یا تحمیل خارجی می‌داند. این اصل قطعی باید مورد توجه همه بازیگران قرار گیرد که این مردم منطقه هستند که نقشی تعیین کننده در شکل دادن به سرنوشت سیاسی و اجتماعی و امنیت و توسعه خود دارند.

با تغییرات بی سابقه‌ای در جهان مواجهیم. این تغییرات، کشورها را همزمان با «فرصت» ها و «چالش» های پیچیده‌ای مواجه کرده و دنیا را بر سر «چهارراه تاریخی» قرار داده است تا خواه ناخواه بین تقابل یا همکاری^۱، انحصار یا فراگیری، بسته بودن یا گشودگی، هرج و مرج یا ثباتدست به انتخاب بزنند.

اگرچه برخی کشورها، تلاش می‌کنند تا با تحریف حقایق تقسیم موهومانه و جعلی جهان به «دموکراتیک» و «غیر دموکراتیک» و با توسل به اهرم «تحریم»، «فشار» و «استانداردهای دوگانه» کشورها را محدود و مجبور به انتخاب ارزش ها و منافع مورد نظر خود نمایند؛ ایران و چین برای مقابله با یکجانبه گرایی و قلدرمآبی، همواره در سوی توسعه و رفاه و همکاری و دوستی بین کشورهای جنوب جهانی و در سمتدرست تاریخ خواهند ایستاد. چرا که «تقابل و دشمنی» صرفاً منافع جمعی جامعه بین الملل را تضعیف می‌کند و نهایتاً هیچ برنده‌ای نخواهد داشت.

^۱ Confrontation/ Cooperation, Exclusion / Inclusion, Closeness / Openness, Chaos / Peace,

ایران و چین بعنوان دو تمدن کهن آسیایی دوستان دوران سختی هستند که همکاری ها را از آزمون زمانه، سربلند بیرون آورده و «تپه های جدید» را با هم برای رسیدن به «ارتفاعات بالاتر» پیموده اند تا سهم خود را به عنوان دو کشور مسئولیت پذیر در تامین صلح و توسعه جامعه بشری ایفا کنند.

«نیم قرن طلایی آینده روابط ایران و چین»^۹ نشان خواهد داد که این سفر، شروع فصل جدیدی از همکاری های راهبردی بین دو کشور است، به ویژه وقتی به سبک خردورزان چینی: «اقدامات بلندتر از کلمات صحبت کنند»^{۱۰}

سیدعباس عراقچی

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

^۹. the next "Golden ۵۰ Years"

^{۱۰}. Actions speak louder than words